

DIPOTŠIŠO TŠEO DI BOTŠIŠWAGO GANTŠI KA GA NYAKIŠIŠO YA THIBELA YA TB

Bolwetši bja mafahla ke eng?

Bolwetši bja mafahla (TB) ke bolwetši bjo hlolago ke ditwatši tše bitšwago pakteria. Gantši TB e ama maswafo, efela e ka ama gape bjoko, dipshio goba mongetsane. TB e bolaya batho ba bantši go feta serwadi sa bolwetši bofe goba bofe botee bja go fetela bjo bongwe lefaseng.

Go ya ka Mokgatlo wa Maphelo wa Lefase (WHO) ka 2017:

Batho ba dimilione tše
1.6 ba bolalwe ke TB

Batho ba dimilione tše
10- ba akantšwe go ka
tsenwa ke TB

25% ya melato ya TB
ya lefase e bile
seleteng sa Afrika

TB e phatlalatšwa bjang?

Pakteria ya TB e phatlalala ka moya ge motho wa go ba le bolwetši bja TB ya maswafo goba mogolo a gohlola, ethimola, sega, goba a opela. Batho ba kgauswi ba ka hema pakteria ya TB gomme ba swaetšega.

Phapano ke eng magareng ga tshwaetšo ya bolwetši bja TB ye LETSEGO TB le ye SOMAGO?

Batho ba ka swaetšega ka twatši ye hlolago TB, efela ba se lwale. Seo se bitšwa tshwaetšo ya TB ye letšego. Batho ba TB ye letšego ga ba phatlalatše ditwatši tša TB. Go motho o 1 go ba 3 lefaseng (batho ba dibilione tše 2) ba na le TB ye letšego.

Motho wa TB ye e letšgoa ka ba le bolwetši bja TB bjo šomago. Se se direga go motho o 1 go ba 10 ba TB ye letšego, efela gantši go batho bao ba nago le dikotsi tše dingwe tša maphelo, go swana le HIV goba bolwetši bja swikiri. TB ye letšego e ka thoma go ba bolwetši bja TB bjo šomago ka nako yona yeo goba moragonyana mengwageng. Ge motho a na le bolwetši bja TB bjo šomago, ba thoma go ikwa ba lwala gomme ba ka phatlalatša ditwatši tša TB go ba bangwe.

Go hwetša tshedimošo ye ntši ka ga thibela ya TB etela
weposaete ya rena

www.iavi.org

Thibela ke eng?

Gantši Thibela e a hlanelwa bjalo ka tšhwaana go **thuša go thibela goba go lwantšha** bolwetši. Dithibela di šoma ka go ruta mmele go emiša ditwatši, go swana le pakteria ya TB, go ka lwatša batho. Gantši dithibela di fiwa batho ba phedilego bao ba ka hlohlomišwago go twatši ka moso.

Mafelo a go dira diteko tša kalafo a kgethiwa bjang?

Diteko tša kalafo tša mathomothomo gantši di swarwa dinageng tšeo thibela e utulotšwego la mathomo. Ka morago ga ge thibela e lekilwe la mathomo go ka bolokega, e swanetše go lekwa dinageng tšeo bolwetši bo tlwaelegilego go bona ge eba e thibela bolwetši go **batho bao ba e nyakago kudu**. Go diteko tša kento ya TB, se se nyaka go ba setšhaba seo se nago le kelo ya godimo ya TB.

Thibela ya TB e gona gabjale?

1921

Bacille Calmette-Guerin (BCG) e be e dirišwa go tloga ka 1921 TB efela ga se e emiše TB.

E šoma go thibela TB ye tseeneletšego maseyeng le go bana ba bannyane, ebile gantši ga go šome go šireletša batho ba bagolo le ba mahlalagading kotsing ya godimo go tsenwa le go phatlalatša TB ya maswafo. Go šireletša ditšhaba, re tsoma thibela ye kaone.

MOTHO O

1 go ba 10

BA GO BA LE TSHWAETŠO YA TB YE LETŠEGO BA TLA BA LE BOLWETŠI BJA TB

BATHO BA

558,000

BA AKANYWA GO KA BA LE TB YA GO GANANA LE DIOKOBATŠI TŠE DINTŠI (WHO, 2017).

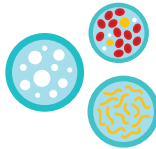
Tiholo ya ketapele

YA LEHU LA MALWETŠI A GO FETELA

Thibela ye mpsha e tla ba gona neng?

Thibela ye mpsha e tla ba gona ge re se no hwetša yeo e **SOMAGO** gape ya go **BOLOKEGA**.

Re ka se kgone go bolela gore thibela ya TB ye mpsha e tla ba gona neng gabotse. Gabjale, re sepetša diteko tša kalafo tše dintši gape nepo ya rena ke go ba le **thibela ye mpsha mo mengwageng ya go latela ye 10**.

Goreng go le bohlokwa gore ditšhaba di thekge tihabollo ya thibela ya TB?

TB e hlola matshwenyego a mantši. Gomme mehuta ye mengwe ya TB (**TB ya go ganana le diokobatši**) go boima go e fodiša ka dihlang tša bjale.

Thibela ye mpsha e letetšwe go šireletša kgahlanong le mehuta ka moka ya TB.

Diteko tša kalafo di thuša go hlama thibela ye mpsha ya TB yeo e tla dirišwago go boloka bohle le go ba phediša.

Diteko tša kalafo tša TB di kgonega fela ka tirišano, botšeakarolo le thekgo ya go tšwa setšhabeng.